

Záróvizsga témakörök 2013-tól

Szociálpedagógia (BA) szak

1/a) *A humán ökörendszer és a segítői munkaformák összefüggései.*

- Kézikönyv szociális munkásoknak szerk. Kozma Judit, Szociális Szakmai Szövetség, Budapest, 1998. 29-49.
- Paul Watzlawik, John H. Weakland, Richard Fisch: Változás. Gondolat Kiadó Budapest, 1990. 29-56.
- A szociális munka elmélete és gyakorlata 1. kötet Szerk: Hegyesi Gábor-Talyigás Katalin, Semmelweis Kiadó, Budapest, 1996. 32-46.
- Peter Lüssi (1997) A rendszerszemléletű szociális munka gyakorlati tankönyve, Híd Alapítvány, Budapest. 119-164.

1/b) *Családi életciklusok, és ezekben megjelenő szerepek, feladatok.*

- Barta Anna–Vikár György–Debrecenyi Károly István (1993): Fejezetek az életkorok lélektanából. Családsegítés, mentálhygiéné módszertani füzetek X., Híd CsSK,
- Komlósi Piroska: A családtámogató és károsító hatásai a családok lelki egészségére, In: Közösségi mentálhygiéné, Gondolat, Budapest, 1994. 13-32.o.
- Bukodi Erzsébet (2000): Ki mikor és kivel házassodik? A házasság helye az egyéni életútban és a történeti időben. In: Szociológiai Szemle 2000/2.
- Cseh-Szombathy László (2000): A gyermekkori szocializáció jelentősége a háztartási és szülői szerepekre való felkészítésben. In: Schadt Mária (szerk.): Családszociológia. Comenius, Pécs. 52-101.
- Lőrincz László (2006): A vonzás szabályai. In: Szociológia Szemle 2006/2.
- Neményi Mária (2000): Új család – új modell. In: Schadt Mária (szerk.): családszociológia. Comenius, Pécs. 258-271.
- Somlai Péter (2000): A szociális integráció világa. In: Schadt Mária (szerk.): Családszociológia. Comenius, Pécs. 101-144.

2/a) *A társadalmi rétegződés.*

- Andorka Rudolf (1996): Merre tart a magyar társadalom. Antológia, Lakitelek. 15-66.
- Andorka Rudolf (2003): Bevezetés a szociológiába. Osiris Kiadó, Budapest. 119-148, 152-190.
- Böhm Antal (2003): Az ezredvég magyar társadalma. Rejtjel Kiadó, Budapest. 13-33.
- Pierre Bourdieu (2004): Gazdasági tőke, kulturális tőke, társadalmi tőke. In: Angelusz Róbert (szerk.): A társadalmi rétegződés komponensei. UMK, Budapest. 122-138.
- Ulrich Beck (2004): Túl renden és osztályon? In: Angelusz Róbert (szerk.): A társadalmi rétegződés komponensei. UMK, Budapest. 322-357.

2/b) *A demográfia fogalma, főbb elméletek, a népességszám alakulása.*

- Andorka Rudolf (1996): Merre tart a magyar társadalom. Antológia, Lakitelek. 88-104.
- Andorka Rudolf (2003): Bevezetés a szociológiába, Osiris Kiadó, Budapest. 266-298. és 302-332.
- Anthony Giddens (1997): Szociológia, Osiris Kiadó, Budapest. 533-575.
- Böhm Antal (2003): Az ezredvég magyar társadalma. Rejtjel Kiadó, Budapest. 131-141.
- Klinger András (1992): Népesedési folyamatok Magyarországon az 1980-as években. In: Statisztikai Szemle, 4-5. sz. 325-348.
- Spéder Zsolt (2003): Család és népesség itthon és Európában. Századvég, Budapest. 443-559.

3/a) *Gyermekkép változásai a történelem során.*

- Pukánszky Béla – Németh András (1999): Neveléstörténet. Nemzeti Tankönyvkiadó. Budapest. 19-106., 485-611.
- Németh András – Pukánszky Béla (2004): A pedagógia problémátörténete. Gondolat Kiadó, Budapest. 259-330.
- Golnhofer Erzsébet – Szabolcs Éva (2005): Gyermekkor: nézőpontok és narratívák. Eötvös József Kiadó. Budapest
- (szerk.) Péter Katalin (1996): Gyermek a kora újkori Magyarországon. Budapest.
- (szerk.) Pukánszky Béla (2000): A gyermek évszázada. Osiris, Budapest.

3/b) *A család változása a történelemben, a mai modern családok jellemzői.*

- Andorka Rudolf (2003): Bevezetés a szociológiába, Osiris Kiadó, Budapest. 351-377.
- Anthony Giddens (1997): Szociológia, Osiris Kiadó, Budapest. 377-405.
- Husz Ildikó (2000): Az angolszász családtörténeti kutatások és hatásuk a magyarországi történeti demográfiára. In: Szociológiai szemle 2000/2.
- Somlai Péter (2000): A családi kapcsolatok társadalomtörténetének irányai. In: Schadt Mária (szerk.): családszociológia. Comenius, Pécs. 13-52.

4/a) *A családi kapcsolatok rendszere és konfliktusai. A család rendszerszemléletű megközelítése.*

- Gill Gorell Barnes: Család, terápia és gondozás Családterápiás olvasókönyv sorozat II., Animula, Budapest, 1991. 15-32. o.
- Családterápiás olvasókönyv sorozat I., Animula, Budapest, 1990. 7-39.
- Stang Tunde: Szociális munka családokkal, In: Kézikönyv szociális munkásoknak, szerk. Kozma Judit, Szociális szakmai szövetség, 2002 – A család rendszerszemléletű megközelítése. 202-233.
- Salvador Minuchin: Családok és családterápiák, In.: Családterápiás sorozat 15. Strukturális 187-212.
- Paul Watzlawik, John H. Weakland, Richard Fisch: Változás. Gondolat Kiadó Budapest, 1990. 29-56. o.
- Cseh-Szombathy László (2000): A háztartási konfliktusok előfordulásának gyakorisága és a konfliktusok társadalmi forrásai. In: Schadt Mária (szerk.): családszociológia. Comenius, Pécs. 163-210.
- Csurgó Bernadett–Megyesi G. Boldizsár (2006): Családi döntések, munkamegosztás és társadalomszerkezet. In: Kovách Imre (szerk.): Társadalmi metszetek. Napvilág Kiadó. 293-311.
- Szántó Zoltán (1999): A társadalmi cselekvés mechanizmusai. Aula. 41-64.

4/b) *Családmunka modellek, a családmunka sajátosságai. A családokkal végzett munka során használt beavatkozási technikák.*

- Komlósi Piroška: Családterápiák. In.: A Pszichoterápia tankönyve. szerk.: Szőnyi Gábor–Füredi János. Medicina Kiadó, Budapest, 2000. 345-375.
- R. Dallos – H. Procter: A családi folyamatok interakcionális szemlélete, In.: Családterápiás olvasókönyv sorozat I., Animula, Budapest, 1990. 38-52.
- Salvador Minuchin: Családok és családterápiák, In.: Családterápiás sorozat 15. Strukturális 116-187.
- Stang Tunde (2002): Szociális munka családokkal. In: Kézikönyv szociális munkásoknak. (szerk.) Kozma Judit, Szociális Szakmai Szövetség. 158-182.
- Christoph Thomann–Friedemann Schulz von Thun (1992): Tisztázó beszélgetések. (Családkonzultációs és családterápiás módszerek), Családsegítés, mentálhygiéné módszertani füzetek IX., Híd CsSK
- Patrici Minuchin–Jorge Colapinto–Salvador Minuchin (2002): Krízisről krízisre – A szegény családok segítése Animula, Budapest. 99–213.
- K. Tomm (1990): Az interventív (beavatkozó) interjúzás, In.: Családterápiás olvasókönyv sorozat I., Animula, Budapest. 75-116.o.
- R Draper-M. Gower-C. Huffington (2000): Családtrápiás oktatókönyv Animula, Budapest. 4. fejezet 46-63. o.

5/a) Főbb személyiségelméletek bemutatása. (Sigmund Freud, C.G.Jung)

- Ch. S. Carver: Személyiségpszichológia. Osiris Budapest, 2000. 198-212, 314-329, 258-260.
- Atkinson: Pszichológia. Osiris Budapest, 1997. 398–405.
- Tóth László: Pszichológia a tanításban. Pedellus Tankönyvkiadó Budapest, 2001. 59–75.

5/b) A konfliktus jellemzői, okai, fajtái és a konfliktuskezelés sajátosságai.

- Thomas Gordon (1990): T.E.T. – A tanári hatékonyság fejlesztése. Gondolat Kiadó, Budapest

6/a) A deviancia szociológiai megközelítései és magyarázatai. (A deviancia jelensége általánosságban)

- Andorka Rudolf (1996): Merre tart a magyar társadalom. Antológia, Lakitelek. 127-147.
- Andorka Rudolf (2003): Bevezetés a szociológiába, Osiris Kiadó, Budapest. 512-544.
- Anthony Giddens (1997): Szociológia, Osiris Kiadó, Budapest. 137-175.
- Böhm Antal (2003): Az ezredvég magyar társadalma. Rejtjel Kiadó, Budapest. 161-169.
- Émile Durkheim (1996): A bűnözés normális jelenség. In: Gönczöl Katalin–Kerezsi Klára (szerk.): A deviancia szociológiája. Budapest. 9-16.
- Robert K. Merton (1996): Társadalmi struktúra és anómia. In: Gönczöl Katalin–Kerezsi Klára (szerk.): A deviancia szociológiája. Budapest. 16-33.
- Szabó András (1996): A bűnözés társadalmi produktum. In: Gönczöl Katalin–Kerezsi Klára (szerk.): A deviancia szociológiája. Budapest. 33-49.

6/b) A deviancia pszichológiai megközelítése, az antiszociális személyiségzavar kialakulása, prevenciók lehetőségei.

- Bagdy Emőke: Családi szocializáció és személyiségzavarok. Nemzeti Könyvkiadó Budapest, 2000. 119-131.
- Princzes Mária (szerk): Mentális és viselkedészavarok pszichológiája. OKKER, Budapest 2004. 265–275.
- Murányi-Kovács Endréné: A gyermekkori és a serdülőkori személyiségzavarok pszichológiája. Tankönyvkiadó Budapest, 1991. 196-203.
- Böszörményi Zoltán: A gyermekkor és az ifjúkor pszichiátriája. Medicina Budapest, 1987. 296–301.

7/b) A sajátos nevelési igényű gyerekek társadalmi integrációjának és inklúziójának lehetőségei.

- Bánfalvy Csaba (2006) – Gyógypedagógiai szociológia – ELTE, BGGYFK, Budapest
- Isépy Mária, Dr. (1996) – Gyógypedagógia – Comenius Bt., Pécs
- Kálmán Zsófia – Könczei György (2002): A Taigetosztól az esélyegyenlőségig. Osiris Kiadó, Budapest. 81–119; 310–348. o.

7/a) Különböző felfogások (konstruktivizmus) a tanulásról/tudásról és a tanulásfejlesztés lehetőségei.

- Ludányi Ágnes: Ismeret – önismeret. Okker Kiadó, Budapest, 2006. 15–63.
- Mező Ferenc: A tanulás stratégiája; Pedellus Novitas Kft., Debrecen, 2004.
- Nahalka István: Konstruktív pedagógia – egy új paradigma a láthatáron (I.) – In: Iskolakultúra, 1997/2
- Falus Iván (szerk.): Didaktika - elméleti alapok a tanítás tanulásához, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, **Nahalka fejezete a tanulásról**
- Oroszlány Péter: Tanári kézikönyv a tanulás tanításához; AKG Kiadó, Budapest, 1995.

- Balogh László: Tanulási stratégiák és stílusok, a fejlesztés pszichológiai alapjai; Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen, 2000.
- Tóth László: Pszichológia a tanításban; Pedellus Tankönyvkiadó, Debrecen, é.n.
- Kagan, Spencer: Kooperatív tanulás. Ökonet Kft., Budapest, 2001.

8/a) *Az értékek normák társadalmi szerepe, változása (a kultúrák különbözőségeinek bemutatása a jogi gondolkodáson keresztül).*

- Andorka Rudolf (2003): Bevezetés a szociológiába, Osiris Kiadó, Budapest. 463-486. és 488-510.
- Anthony Giddens (1997): Szociológia, Osiris Kiadó, Budapest. 59-85.
- Csigó Péter (2007): Kultúra és társadalom. In: S. Nagy Katalin (szerk.): Szociológia közgazdászoknak. Typotex. 33-51.
- Kapitány Balázs (2003): Az értékbeállítódások különbségei különböző korszakban és életkorokban. In: Spéder Zsolt (szerk.): Család és népesség itthon és Európában. Századvég, Budapest. 254-281.
- Kulcsár Kálmán (2002): Jogszociológia. Vincze Kiadó, Budapest. 28-41.

8/b) *Érték és attitűd fogalmak pszichológiai értelmezése. Értékfeltárás a gyakorlatban.*

- Csepeli György: Szociálpszichológia. Osiris, Budapest, 1997. 220-243.
- Váriné Szilágyi Ibolya: Az ember, a világ és az értékek világa. 26-40. és 127-138. Gondolat, Budapest, 1987.

9/a) *A társadalmi mobilitás és oktatás kapcsolata.*

- Előadás anyaga
- Ferge Zsuzsa (1994): Szociálpolitika és társadalom. Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesület és ELTE Szociológiai és Szociálpolitikai Intézet Budapest. 23-30.
- Ferge Zsuzsa (2000): Elszabaduló egyenlőtlenségek. Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesület és ELTE Szociológiai és Szociálpolitikai intézet Budapest. 216-223.
- Andorka Rudolf (2003): Bevezetés a szociológiába, Osiris Kiadó, Budapest. 220-263. és 378-401.
- Anthony Giddens (1997): Szociológia, Osiris Kiadó, Budapest. 407-433.
- Bowles, S (1974): Egyenlőtlen iskolázás vagy a társadalmi munkamegosztás újratemlése. In: Ferge Zsuzsa és Háber Judit (szerk.): Az iskola szociológiai problémái. KJK Budapest. 93-121.
- Böhm Antal (2003): Az ezredvég magyar társadalma. Rejtjel Kiadó, Budapest. 141-148.
- Joubert Kálmán-Gárdos Éva-Gyenis Gyula (2003): A szülők iskolázottságának kapcsolata. In: Spéder Zsolt (szerk.): Család és népesség itthon és Európában. Századvég, Budapest. 406-443.
- Kozma Tamás (2001): Bevezetés a nevelésszociológiába. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 261-312.
- Pierre Bourdieu (1974): Az oktatási rendszer ideologikus funkciója. In: Ferge Zsuzsa és Háber Judit: Az iskola szociológiai problémái. KJK Budapest. 65-91.
- Pierre Bourdieu (1978): A társadalmi egyenlőtlenségek újratemléődése. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Ronald L. Breiger (2004): A foglalkozási mobilitás strukturális elemzése. In: Angelusz Róbert (szerk.): A társadalmi rétegződés komponensei. UMK, Budapest. 194-209.
- Theodor W. Schultz (1983): Beruházás az emberi tőkébe. Budapest. KJK. ebből: 6. 7. és 8. fejezet 100-138.

9/b) *Település és oktatás kapcsolata. (A településszociológiai eredmények felhasználásával.)*

- Kozma Tamás (2004): Bevezetés a nevelésszociológiába. Egerben van. Oldalszám!

- Róbert Péter (2004) „Iskolai teljesítmény és társadalmi háttér nemzetközi összehasonlításban”: in: Társadalmi riport 2004, Kolosi Tamás, Tóth István György, Vukovich György (szerk.). Budapest: TÁRKI, Pp. 193–205.
- Imre Anna (2004): A kistelepülési iskolák szerepe a települések népességmegtartó erejében. Forrás: Internet: <http://www.ofi.hu/tudastar/oktatas-tarsadalmi/kistelepulesi-iskolak>

10/a) A csoport szociálpszichológiai jellemzői, fajtái. Az előítélet fogalma, okai, megszüntetésére tett kísérletek.

- Csepeli György (1997): A szociálpszichológia vázlata. Jó szöveg műhely Kiadó, Budapest, 67–85.
- Szabó István (2001): Bevezetés a szociálpszichológiába. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 75–94.
- Aronson (1987): A társas lény. Közgazdasági és jogi Könyvkiadó Budapest, 183-219.
- Csepeli György (1997): Szociálpszichológia. Osiris Kiadó Budapest, 490-506.

10/b) A szociális csoportmunka elméleti sajátosságai (történeti gyökerek, modellek, elnevezések, aktuális kérdések).

- Hadnagy József (2001): csoportok létrehozásának és működtetésének módszertani sajátosságai In: Esélyteremtés a pedagógiában. Szakmódszertani sorozat I. EKF, Eger. 7-27.
- (szerk.) Kozma Judit (1998): Kézikönyv szociális munkásoknak. Szociális Szakmai Szövetség, Budapest. 186-230.
- (szerk.) Hegyesi Gábor-Kozma Judit-Szilvási Léna-Talyigás Katalin (1997): A szociális munka elmélete és gyakorlata IV. kötet. Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola Budapest. 17-86. és 245-311.

11/a) A kölcsönhatásmodell értelmezése a csoportmunkában. Témacentrikus csoportfoglalkozások sajátosságai, a csoportvezetőre háruló feladatok.

- (szerk.) Hegyesi Gábor-Kozma Judit-Szilvási Léna-Talyigás Katalin (1997): A szociális munka elmélete és gyakorlata IV. kötet. Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola Budapest. 127-164.
- Szőnyi Gábor (2005): Csoportok és csoportozók, Medicina Könyvkiadó RT. Budapest. 15-143.

11/b) A csoport fejlődésének sajátosságai, csoportdinamikai jelenségek bemutatása és a szerződéskötés változatai, szerepe.

- Szőnyi Gábor (2005): Csoportok és csoportozók, Medicina Könyvkiadó RT. Budapest, 171-212.
- (szerk.) Hegyesi Gábor-Kozma Judit-Szilvási Léna-Talyigás Katalin (1997): A szociális munka elmélete és gyakorlata IV. kötet Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola Budapest 101-123. és 164-241.
- Rudas János (2004): Delfi örökösei. Újmandátum Kiadó, Budapest. 39-65.
- (szerk.) Tánczos Éva (1996): A szociális munka elmélete és gyakorlata II. kötet Semmelweis Kiadó Budapest. 129-145.

12/a) Alkoholizmus, drogfogyasztás, típusai, tendenciái, meghatározásának, mérésének problémái, beavatkozási lehetőségek.

- Elekes Zsuzsanna (2003): Az alkoholfogyasztás és az alkoholt fogyasztók jellemzői. Spéder Zsolt (szerk.): Család és népesség itthon és Európában. Századvég, Budapest. 374-406.
- Gönczöl Katalin–Kerecsi Klára (1996): A deviancia szociológiája. Budapest. 49-237.
- Murányi Kovács Endréné: A gyermekkori és a serdülőkorú személyiségzavarok pszichológiája (a témához kapcsolódó fejezetek)
- Böszörményi Zoltán: A gyermekkor és az ifjúkor pszichiátriája (a témához kapcsolódó fejezetek)

- Bagdy Emőke: Családi szocializáció és személyiségzavarok (a témához kapcsolódó fejezetek)

12/b) *A közösségi munka felfogásai, típusai.*

- Varga A. Tamás-Vercseg Ilona (2001): Közösségfejlesztés. Magyar Művelődési Intézet, Budapest. 65-
- (szerk.) Kozma Judit (1998): Kézikönyv szociális munkásoknak. Szociális Szakmai Szövetség, Budapest. 230-285.
- Megfigyelés és cselekvés (1999) Balassi Kiadó, Budapest 7-141.
- (szerk.) Gosztonyi Géza (1996): A szociális munka elmélete és gyakorlata 3. kötet, Semmelweis Kiadó Budapest. 37-224.

13/a) *Egyéni esetmunka elméleti háttere (irányzatok, módszerek).*

- Szabó Lajos (1993) Szociális esetmunka. A szociális Munka Alapítvány Kiadványai 3. Budapest. 38-121.
- Kézikönyv szociális munkásoknak (szerk.): Kozma Judit, Szociális Szakmai Szövetség, Budapest, 1998. 9-26, 97-137.
- A szociális munka elmélete és gyakorlata II. kötet (szerk.) Tánczos Éva. Semmelweis Kiadó Budapest, 1996. 9-48, 66-168.

13/b) *Az egyéni esetmunka folyamata, eszközei sajátosságai.*

- A szociális munka elmélete és gyakorlata II. kötet (szerk.) Tánczos Éva. Semmelweis Kiadó, Budapest, 1996. 66-170.
- Kézikönyv szociális munkásoknak szerk. Kozma Judit, Szociális Szakmai Szövetség, Budapest, 1998. 50-84, 97-138.
- Szabó Lajos (1993) Szociális esetmunka. A szociális Munka Alapítvány Kiadványai 3. Budapest. 26-38.
- Ruth Bang: A célzott beszélgetés, Tankönyvkiadó, Budapest, 1980. 41-211.

14/a) *Tanácsadás-elméletek (döntéseméletek, szocializációs, fejlődéseméleti megközelítések) és a tanácsadás folyamata.*

- Szilágyi Klára (1993): Tanácsadási elméletek, GATE, Gödöllő, 17-67.
- Szilágyi Klára (2000): Munka-pályatanácsadás mint professzió. Kollégium KFT, Budapest, 35-86.
- Szilágyi Klára (2000): Munka-pályatanácsadás mint professzió. Kollégium KFT, Budapest, 195-229.

14/b) *Kommunikációelmélet, kommunikációs eszközök.*

- Szilágyi Klára (2000): Munka-pályatanácsadás mint professzió. Kollégium KFT, Budapest, 100-115.
- Griffin, Em. Bevezetés a kommunikációelméletbe. (1-3., 7-8., 20., 35. fejezet) Harmat, 2001.
- Barnlund, Dean C. s. a. A kommunikáció tranzakciós modellje. In: Horányi Özséb (szerk.), Kommunikáció I.: A kommunikatív jelenség, 26–42. General Press Kiadó.
- Austin, John, L. Tetten ért szavak. In: Pléh Csaba-Síklaki István-Terestyéni Tamás (szerk.) Nyelv-kommunikáció-cselekvés, 29–42. Budapest: Osiris, 1997.
- Searle, J. R. Közvetett beszédaktusok. In: Pléh Csaba-Síklaki István-Terestyéni Tamás (szerk.) Nyelv-kommunikáció-cselekvés, 62–81. Budapest: Osiris, 1997.
- Czeglédi Csaba: A tanácsadás kommunikációs alapjai. Előadásjegyzetek, kézirat. Elektronikus formában minden hallgató rendelkezésére bocsátva a kurzus idején. (Az előadások, ill. előadástömbök és a hozzájuk tartozó előadásjegyzetek címei: Mi a kommunikáció; Az elméletekről; Em Griffin a tudományos elméletekről; A kommunikációs folyamat szerkezete; Jelek és jelrendszerek; Verbális, nem-verbális és metakommunikáció; A beszédaktusok elmélete; A kommunikáció tranzakciós modellje; A kommunikáció konstruktivista modellje; Az aktív és értő figyelés; Figyelési képességünk fejlesztése.)

- Czeglédi Csaba. A tanácsadás kommunikációs alapjai. Tansegédlet, kézirat. Elektronikus formában minden hallgató rendelkezésére bocsátva a kurzus idején.

15/a) *Krízisfelfogások, krízisintervenció és egyéni esetkezelés hasonlóságok, eltérések.*

- Insoo Kim Berg: Konzultáció sokproblémás családokkal, Családterápiás olvasókönyv sorozat V., Animula, Budapest, 1995. 145-151.
- A szociális munka elmélete és gyakorlata 2. kötet (szerk.) Hegyesi Gábor-Talyigás Katalin, Semmelweis Kiadó, Budapest, 1996. 48-65.
- Lásd még a 13/a) és 13/b) tételek irodalmait!

15/b) *Az iskolai mentálhigiéné elméleti háttere, modelljei, területei.*

- Gerevich: Közösségi mentálhigiéné: Animula Budapest, 1997. 63–70. és 86–96.
- Kulcsár Zsuzsanna: Egészségpszichológia. ELTE Kiadó Budapest, 2002. 22–28.
- Buda Béla: Mentálhigiéné Ego School Budapest, 1997. 9-18. és 298-299.

16/a) *Pályaorientáció alapfogalmai, tartalma, módszerei, pedagógiai folyamata, önértékelési eljárások.*

- (szerk.) Szilágyi Klára–Hajdu Annamária (2002): Pályaorientáció, Kollégium Kft, Budapest, 5-25.
- Szilágyi Klára (1994): A tanácsadó tanár módszertani lehetőségei az iskolában, EKTF, Eger, 7-105.
- Szilágyi Klára (2000): Munka-pályatanácsadás mint professzió. Kollégium KFT, Budapest, 115-191.
- Szilágyi Klára–Völgyes Pál (1996): Pályaorientáció, Egyetemi jegyzet, Gödöllő, 55-86, 121-126.

16/b) *A pályaismeret alapfogalmai, a foglalkozások osztályozása, a foglalkozásleírások struktúrája, az oktatási rendszer és szakképzés, a pályaismeret tanításának pedagógiai eszközei.*

- Fazakas Ida: A pályaismeret és jelentősége, TÁMOP 2.2.2. „A pályaorientáció rendszerének tartalmi és módszertani fejlesztése” című projektjéhez kapcsolódó módszertani segédanyag, 1. modul, Székesfehérvár, 2009
- Módszertani útmutató a FEOR-08 foglalkozásainak besorolásához, www.portal.ksh.hu/pls/ksh/docs/szolgáltatások/hun/feor08/pdf/feor08_modszertan.pdf
- Völgyes Pál (1993): Pályaismeret, GATE, Gödöllő, 14-16, 39-48.
- www.ksh.hu
- www.eletpalya.munka.hu
- www.szakkepeshu.hu

17/a) *Szükségletre szerveződő szolgáltatásszervezés a gyermekjóléti szolgáltatásban.*

- Révész Piroska: Gondolatok a helyettes szülői tevékenységről. Család, gyermek, ifjúság 1997/6
- Gakovoc Dániel: A tehetetlenség lehetséges okai a gyermekjóléti szolgáltatás területén. In: Esély 2007/3
- Herczog Mária: Gyermekvédelmi kézikönyv. KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft. Budapest, 2003. 95-100, 118-130, 131-147.
- 1997 évi XXXI-es hatályos törvény (ehelyett a 15/1998.NM.rendelet 5-33.§-t javasolja Mentuszné)

17/b) *Az iskolai gyermekvédelmi munka jellemzői, feladatai és a jelzőrendszer működése a gyermekvédelemben.*

- Herczog Mária: Gyermekvédelmi kézikönyv. KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft. Budapest, 2003. 56-63, 122–126.
- Carel B. Germain: Ökológiai szemlélet az iskolai szociális munkában. In: Budai István (szerk) Szociális munka az iskolában. Nemzeti tankönyvkiadó Budapest, 1996. 26-36.

- Joy Johnson: Vétkeket nem kereső iskola. In: Budai István (szerk) Szociális munka az iskolában. Nemzeti tankönyvkiadó Budapest, 1996. 48-63.
- Wernwe Nickolai–Stephen Quensel–Hermann Reider: Nyolc gyakorlati alapelv a nehezen nevelhető fiatalok pedagógiájához. In: Budai István (szerk) Szociális munka az iskolában. Nemzeti tankönyvkiadó Budapest, 1996.
- Sally G. Goren: Az iskolai szociális munka Csodaországá, avagy hogyan tanult meg Alice küzdeni. In: Budai István (szerk.) Szociális munka az iskolában. Nemzeti tankönyvkiadó Budapest, 1996. 64-71.
- Gyermek-és ifjúságvédelem a nevelési–oktatási intézményekben (módszertani segédlet)
- SZMI 2007. /www.szmm.gov.hu/módszertani anyagok

18/a) A szegénység meghatározásai. Társadalmi integráció és kirekesztődés.

- Ferge Zsuzsa: Szociálpolitika és társadalom. Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesület és ELTE Szociológiai és Szociálpolitikai intézet Budapest, 1994. 74-89, 280-297.
- Ferge Zsuzsa: Elszabaduló egyenlőtlenségek. Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesület és ELTE Szociológiai és Szociálpolitikai intézet Budapest, 2000. 113-135.
- Kotma Judit- Csorba Judit- Czibere Ibolya: Helyi társadalmak, kirekesztettség és szociális ellátások (kutatási jelentés összefoglalója) Kézirat 2001.
- Szalai Júlia: A társadalmi kirekesztődés egyes kérdései az ezredforduló Magyarországon www.3sz.hu 1999.

18/b) A munkanélküliség kérdésköre és jogi háttere.

- Bánfy Csaba: A munkanélküliség szociálpszichológiája. Akadémia Kiadó Bp. 2003.
- Makó Csaba–Gyekiczky Tamás: A munkanélküliség néhány közgazdasági-szociológiai problémájáról. In.: Munkanélküliség – megoldások és terápiák, MTA Szociológiai Kutatóintézet Kossuth Könyvkiadó 1990.
- Ferge Zsuzsa: Elszabaduló egyenlőtlenségek. Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesület és ELTE Szociológiai és Szociálpolitikai intézet Budapest, 2000. 132-139.
- Ferge Zsuzsa: Szociálpolitika és társadalom. Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesület és ELTE Szociológiai és Szociálpolitikai intézet Budapest, 1994. 193-213.
- Kárpáti Zoltán: Szociálpolitika (jegyzet). Gödöllői Agrártudományi Egyetem Gazdasági és Társadalomtudomány Kar Tanárképző Intézete Gödöllő 1995. 97-122.
- Tóthné Sikora Gizella (2000): Humán erőforrások gazdaságtana. Bíbor Kiadó, Miskolc.
- Tóthné Sikora Gizella (2001): Munkaerő-piaci ismeretek. Oktatási segédlet. Humán Erőforrás Tanszék, Miskolci Egyetem.
- Tímár János (1991): A munkaerő-kínálat gazdaságtana, Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem, Aula Kiadó.
- 1991. évi IV. törvény és módosításai, pl. aktuálisan a 2004. évi LXX. törvény a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló

19/a) A veszélyeztetettség. Beavatkozási és együttműködési lehetőségek a gyermekvédelem színterein.

- Herczog Mária: Gyermekvédelmi kézikönyv. KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft. Budapest, 2003. 56-63., 85-88., 116-130., 149 – 160., 183-184.
- Veczkó József: A gyermekvédelem szociológiai és pedagógiai alapjai. Tankönyvkiadó Budapest, 1990. 101-127.
- 1997 évi XXXI-es hatályos törvény
- W.M. Zenz: A beavatkozás dilemmái gyermekelhanyagolási ügyekben. In.: Család, Gyermek, Ifjúság, 2003/3

19/b) A gyermekvédelmi szakellátás – a gyermek kiemelése a családból, és az ehhez kapcsolódó szociálpedagógiai munka, különböző gyermekvédelmi színtereken.

- Herczog Mária: Gyermekvédelmi kézikönyv. KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft. Budapest, 2003. 145-147, 149-176, 181-183, 197-217, 222-229.
- Jozsa Viktor: Mit tegyünk, és mit ne tegyünk a gyermekek érdekében

- Bízikné Plagányi Erzsébet: Az empátiáról és a kommunikációról. Család, gyermek, ifjúság 1997/4
- Korbuly Ágnes: Alkalmasság – felelősség. Család, gyermek, ifjúság 2003/4
- 1997 évi XXXI-es hatályos törvény (ehelyett a 15/1998. NM rendelet 74.§.-129.§.t javasolnám – Mentuszné)
- Az „elhelyezési tárgyalás” – a gyermek sorsrendezésének fóruma. Mentálhigiénés szempontok. In.: Család, gyermek, ifjúság 2003/5.

20/a) *A jóléti állam, ezek formái, alapértékei és szociálpolitikai alapelvei.*

- Zombori Gyula: A szociálpolitika alapfogalmai. Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesület és ELTE Szociológiai és Szociálpolitikai intézet Budapest, 1997. 41-80, 96-102.
- Gosta Espring-Andersen: Mi a jóléti állam? In: Szociálpolitika szöveggyűjtemény Gödöllői Agrártudományi Egyetem Gazdasági és Társadalomtudomány Kar Tanárképző Intézete Gödöllő 1995.5-26.p.
- Csaba Iván – Tóth István György: A jóléti állam politikai gazdaságtana. Osiris, Budapest 1999. 8-21. p. ; 122 – 137. p.
- Ferge Zsuzsa: Elszabaduló egyenlőtlenségek. Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesület és ELTE Szociológiai és Szociálpolitikai intézet Budapest, 2000. 19-46, 95-110.

20/b) *A szociálpolitikai ellátások szintjét meghatározó tényezők és a támogatásokhoz való hozzájutás elvei és ezek társadalmi következményei.*

- Ferge Zsuzsa: Magyar szociálpolitika, 1992. A szociálpolitika rendszerváltó jellege. In: Szociálpolitika szöveggyűjtemény Gödöllői Agrártudományi Egyetem Gazdasági és Társadalomtudomány Kar Tanárképző Intézete Gödöllő 1995. 133-168.
- Zombori Gyula: A szociálpolitika alapfogalmai. Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesület és ELTE Szociológiai és Szociálpolitikai Intézet Budapest, 1997. 102-124.
- Ferge Zsuzsa: Szociálpolitika és társadalom. Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesület és ELTE Szociológiai és Szociálpolitikai Intézet Budapest, 1994. 179-193, 213-237.
- Ferge Zsuzsa: Elszabaduló egyenlőtlenségek. Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesület és ELTE Szociológiai és Szociálpolitikai Intézet Budapest, 2000. 191-248.p.

21/a) *Fiatalkorú bűnelkövetők jellemzői, a bűnelkövetés kialakulásának szociológiai magyarázatai, jogi és intézményi rendszere, beavatkozási módok.*

- Herczog Mária: Gyermekvédelmi kézikönyv. KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft. Budapest, 2003. 217-220, 252-258.
- Volentics Anna: Gyermekvédelem és reszocializáció. Nemzeti tankönyvkiadó, Budapest, 1999. 85-108. és 120-200.
- Kerecsi Klára: A pártfogás dilemmája: Kontroll vagy segítő kapcsolat
- Zsidi Zoltán: Hagyjuk sorsára? Nemzeti Tankönyvkiadó Budapest 1997.74-156.
- Módos Tamás: Büntetés-végrehajtási nevelés. RTF. Rejtjel kiadó Budapest, 1998.

21/b) *A gyermekbántalmazás formái, okai és tünetei a különböző életkorokban.*

- Herczog Mária–Kovács Zsuzsa: Gyermekbántalmazás és elhanyagolás felismerése és kezelése. Magyar Védőnők kiadásában, Budapest 2004.
- Herczog Mária: Gyermekvédelmi kézikönyv. KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft. Budapest, 2003. 92-93.
- Veczkó József: A gyermekvédelem szociológiai és pedagógiai alapjai. Tankönyvkiadó Budapest, 1990. 229-264.
- Ranschburg Jenő: Meghitt erőszak. SAXUM Kiadó Bt. 2006.
- Böszörményi Zoltán: A gyermekkor és az ifjúkor pszichiátriája. Medicina Bp. 1987. 336–341.